

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hídkaputól kimenet balra a 23. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délel. Ára évnegyre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvkereskedés, STEIN J. könyvkereskedése.

Az erd. muz.-egylet elnöke gr. Mikó Imre ő exoja megnyitó beszéde (1866. febr. 8-án tartott közgyűlésen.)

Tisztelt közgyűlés!

Azon erdők közül, melyeket a hazai közvélemény az erdélyi muzeum egyesület megalakításakor annak feladatánál tűzött, egyik volt, hogy az nálunk a tudomány-szeretethez, a tudományos szellemnek és munkásságnak lendületet adjon, s mindkettőnek belterjes gyarapodását ezközölje.

Az idő sietve halad, e hazai ollára hozott áldozat összege mindegyre növekedik, s minden év elteltével közelebb jutunk azon időponthoz, a midőn a közvélemény ama feladat miként teljesítését tőlünk számba kéri.

Valóban, ezen közeli jövővel mi gyors lépéssel megyünk szembe... Egy év cycus jár le nem sokára, kötelességeivel vajha ne lehessen mondani — mulasztásaival... Gyakran tűnik elem gondolkodásim közt ama kérdés: vajon tehetünk-e, teszünk-e mi annyit, mennyire a haza buzgó fiait és leányait által éreztünk s a muzeum-egyesületért hozott áldozatok köteleznek? Vajon célra vis-e az út, melyen járunk?

Megvallom, e perczen is e benyomás hatalma alatt áll lelkem, elmult esztendőkre önbírálag gondolva viszsza. Igazolják-e e hangulatokat állapotunk vagy nem — nem részletezem; de kimondani szükségesnek tartom. Nekünk kötelességünk, munkálkodásunk valódi sikereire nézve magunkat s az egyesület tagjait csalálmokba nem ringatni, s a közönségnek egyfelől joga, eljárásunk felett itélni, de másfelől kötelessége is, közremunkálásával, gyakorlati hasznu higgadt tanácsival segíteni.

A kereskedő és iparos az új évben könyveit bezárja, számláit elkészíti; a pénzember és földbirtokos bevételeit és kiadásait mérlegezi, és így megy tovább üzletében. Avagy nem egy szellemi vállalat-e a mi feladatunk? Letétemény-öröi, forgatmányozói vagyunk a haza gondjainkra bizott tudomány-ügynek, tudományos kincseinek. Nekünk is hasonlót kell tennünk — a mi számadási évszázunk a közgyűlés.

Teljesítük is e részben hivatalunkaink mindjárt szabályszerű kötelességeiket.

Részemről, szeretném végrehajtott tudományügyi tetteket mondani el megnyitó beszéd gyanánt; de ez év napmelegét s éjharomatát egy kétes gyümölcsű társadalmi növény — a politika — vette el: évtünk bár nem éppen sovány, de nem is bőv termései évek egyike. Vágynám, egyesületünk jövő munkássága tekintetében valami szép és egyszerűsmind gyakorlati tervet adni, de ettől pénzügyaink és élettapasztalásim óvakodásra intenek.

Már fennebb érintettem egyesületünk multját s közeljövőjét; nekem úgy jó, hogy erre nézve mondjak el még eszmémbeszéltül egy-két gondolatot.

Tudomány iránti bódoló érzelmét többször megmutatta már nemzetünk, s ezt, a kik tudják — ámbár ez sokak képzelődése dacára, inkább csak hazánk batárai közt marad — érdemül tudják fel. De a tudomány és tudományos nyomozódások iránti hajlamot, a tudományos szellemet hazánk fiaiban fel kell költetni s ébren tartani; ez mostanság a mi teendőnk... Példákkal világosítom szavaimat.

Ha a muzeumok, akademiák, tudományos cézlu egyesületek száma gyarapodik; ha sok azok részvényes tagja, sokan s jó szívvvel fizetnek rájuk; ha a tagok fizetéseikkel folyamatosan vannak, ha a tudományos gyűléseket járják, a felolvasásokban, objectiv irányu vitákban élve találalmak, ha iskolákat állít a nemzet, adományozza növelő intézeteit, pártolja, tiszteli tudósait — ez azt teszi, hogy a ily nemzetben él a tudomány-szeretet.

Szintén így van a dolog a másikkal is. A mely nép ifjúsága jókor megbarátkozik a tudomány-nal, férfiai a tudományt előbbíró műveket írják, a közönség olvassa, s jövedelme egyrészt ezekre oly szívesen költi, mint másnemű élvezésre; ha a férfi társaságok irányu komoly, a tudományos eszmecseré nem nőtt vendég; ha keresettek a könyvesboltok, élnek a saját, sürrik a könyvtárak; ha a haza történeteit, régészetét, ő-irodalmát kutatják, tanulják, sajátosságait s szépségeit felfedezik, jelesek életét megírják, a lelté idők nagy emlékeit daltal, vésővel, esettel örökítik — szóval: ha élnek a nemzet tudományos irodalma, productiv szellemi élete — ez azt jelenti, hogy a nemzetben a tudományos szellem éber és munkás.

Mindkettő szép és nemes, de csak érett s műveltségben előrehaladott népeknél honos. De, emelkedett nemzeti szellem kell, és önmegtagadó egyéni jellem, mi gyakori és sok áldozattal jár.

A nemzetnek, mint olyannak, a méhek — a természet e ritka bölcseségű népe — példáját kell követnie. Azok egyrésze czellásokáiban rendez, a más künn örködik, a legnagyobb fáradhatatlanul gyűjt, az egészek uralkodója, az anya örködik mindnyájok felett, mindnyájokat egyiránt szeretve, de nem türve a heréket és munkátlanokat. Nekünk is szakmákra kell oszlanunk. Egy rész gyűjtse a növényt és természeti ritkaságokat, más a régiségeket, könyveket és kéziratosokat; a harmadik tanuljon rendezni; a negyedik elmélkedjék, írjon, terjesztse a felfedezett igazságokat; az ötödik segítse a tökély lehető fokára emelkedni iparunkat, a hatodik szántsón, vessen.

„Kinek mint adák az Istenek, Oltári a hazának hadd füstölögjenek.”

Az egyénnek szintén nagy önmegadásra kell magát elszánnia. A ki a tudományt szereti, le kell mondani sok kedvenez foglalatosságairól, meg kell tagadni anyagi szükségait, hogy a szellemiekkel elégteltesse, el kell zárkózni, mikor társai zajos mulatóságokban időznek, lámpája mellett virasztania, midőn más nyugodtan alszik, nem egyszer a már-már elért kikötő partján hajótörést szenvedni; el-alélni, elhervadni, míg a gond nélkül élők arezán az erő pezsgő színe ég... A valódi tudás fáradtságosan szereshető meg.

A kibén a tudomány szelleme felébredt, az forrón érdeklődik a hazai tudományos mozgalmak iránt, a nemzeti ládákba felkeresi a porlepte okleveleket, s gyakran aranylapokkal gazdagítja a hazai történetet; ritka könyveit központi helyekre, muzeumokba teszi, hogy tanulmányozzák, okuljanak belőlök a tudomány kedvelői; hona közművelődését szóval, szívvel, pénzzel előmozdítja; egy jeles könyv, egy becses régiség, egy lángelméjű ifju tehetség, figyelmé legvonzóbb tárgya, lelkének legfelmelőbb öröme.

A tudomány-szeretet sajnálkozni tanít a tudatlanság felett, s annak tehetőségünk batárai közt teljes erővel eloszlatására ösztönöz; a tudomány-szeretet nem enged a földhöz tapadnunk, magasra emel, élénk tárja az örök szépet és igazat; a tudományos szellem tisztán tartja, megőrzi a szívet, az érzést, a lelkiismeretet; a tudomány-szeretet a tanulás, gondolkodás és küzdés próbátüzeiben megemesíti a férfi jellemet, a tudományos szellem az erény és erkölcs utján vezérel az erkölcsiség tökélyképe felé.

Még csak a tudományos munkásságról valamit. E két szóban: tudomány és munkásság rendkívül sok van mondva, de rendkívül kevesen értelmek helyesen. A tudomány — ha ér valamit — alapos ismereteket, mely kutatást, sok elmélkedést és tanulmányozást feltételez; a munkásság — ha komoly és tudományos — higgadt kedélyt, érett elméletet, feddhetetlen lelkiismeretet. A tudomány — ha nem gyári szellemű, nem anyagi irányu — igénybe veszi az idő, az emberi tehetségek, az életkor legjobb és legszebb részeit, legtermőbb szakát; a tudományos munkásság — ha célja valódi nemes — el vonja a lelket a kalmárvilág tözserkedéseitől. A valódi tudomány égi származású, a tisztán erkölcsi munkásság a pornál és pénznel magasb célokat tűz maga elé. A magát aruba boosító tudomány, a csupa bérért való munkásság fél lelki romlottság.

Ama nemesb tudomány-szeretetet, tudományos szellemet és munkásságot élesztien a tudományos testületek kiváló feladata s főhivatása. Egy ily testület tömördek előnyvel bír bármily langeszt s szerencsés helyzetű egyén felett. Eonak egymagának kell mindent megszereznie: amaz ugysszólván készen kapja szavak, ezerek bizalmát. Egy ily testület a nemzeti rokonszeuv alkotása, a hazafiak közül, már erkölcsi testületi jellegénél fogva, egy nagy szám tisztelétét bírja, célját czeren üdvözik, és segédkeznek elérésében. Avagy nem megannyi ut, mely a nemzet szívéhez visz? megannyi erkölcsi kapocs, melynélfogva annak helyeslést tett leg meg lehet érdemelni? Valóban csak tenni, elől kell járni a testületeknek: a nemzet követi őket, okul példájukon, elfagadja jó irányu s szerény modoru oktató szavukat; tisztviselői, mint a tudomány élő személyesítői, megszeretik magát a tudományt, s felszerkentik a hazában a szendergő erőket, az alvó tudományos szellemet.

És most ismét elem tolu ama kérdés: vajon egyesületünk s annak igazgató választmánya és tisztviselői kara mindezen tekintetekben megtette-e a lehetégeit? Az adatok — egyesületi tisztviselőink hivatalos jelentései — elé fognak torjesztetni, a közgyűlés nyilatkozzék; mi eljárásunkat itélete alá boosítjuk, sőt azt kérjük is. Hogy ez gyakorlati hasznot idézzon elő: az eddig követett irányt kell kedvezés nélkül megíránunk, s a tapasztalatokból

jövőre okulást meritenünk. Ez bir engem arra, hogy a mint most egy éve, jelszavam buzdító volt: előre siessünk, most higgadt megfontolásra intő: bátra is tekintsünk!

Végül, beszédemet nem fejezhetem be a nélkül, hogy a tisztelt közgyűlés figyelmét egy kegyeletes megemlékezésre fel ne hívjam.

A véletlen úgy hozta, hogy éppen ma, éppen ez órában mutatja be Magyarország fővárosában Magyarország főpapja egy nagy magyar bazafinak jobb világba költözött lelkéért az engesztelő áldozatot. Hazánk jobbjai a nemzet közrészszevé kíséretében, hazafiui mély fájdalomérzettel állják körül e pillanatban az elhunyt gróf Desewffy Emil gyászravatálát.

Nem lehet most itt feladatunk tisztelt közgyűlés a boldogultnak halbatatlan érdemeit, melyeket ő, mint a magyar tudományos akademia felejtethetlen emléktől elnöke az akademia palotájának, és a magyar földhitelezetnek teremtője, magának szerzett, hosszabb előadásban érteni; csak egyet említek meg róla: Ő volt az, kinek lelkében megtörhetetlenül élve a nemzetünk jövője iránti hit, és remény, ez erős hitet, rendíthetetlen reményt és önbizalmat kívánta ő minden alkalommal a meggyőződés jós ihletésű szavaival kebleinkbe átültetni, s a hol meg volt, kiolthatlan erejű tűzzé kifejteti.

E férfit egyesületünk is szerencsés volt igazgató tagjai közé számíthatni. Csatlakozunk hát mi is lélekben ama nemzeti gyászünnepléhez, melyet testvéreink, amott a szent Gellért alatt a mai napon megszentelnek; vegyítsük könyűnkhez könyűnket, és emeljük buzgó imánkat a népek sorsát vezető hatalmas Istenhez, hogy ha beláthatlan szent akarata jónak látja jeleinket rendre elszóltatni: pótolja helyüket hasonló bölcseségű s hajthatlan jellemű tett-hazafiakkal!

A közgyűlés meg van nyitva.

Kolozsvár, február 7.

Papiu Iliarianu Sándor jogtudor ur, a román nemzet ünnepeit történetírója, ismét oly habérokat kíván homlokára tűzni, melyeknél — kétségtelenül kitűnő talentománál fogva — sokkal becsesebbeket, sokkal maradandóbbakat érdemelhetne ki. Kár érte, hogy e tevékeny szellem alkotó erejét s hatását a legsilányabb szenvedély, a nemzetiességi gyűlölet féktelen szenvedélye benitja! Hamilear példabeszéddé vált gyűlölete semmi azon gyűlölethez képest, melyet ő a magyar nemzet iránt táplál, s melyet minden lehető alkalommal egy higgadt, magas szellemű történészhez valóban nem illő kéjlegéssel szokott kiönteni. Pedig mit ér el vele? Bizonyára nem a komoly tudomány embere által sóvár-gott czélt; azt, hogy az igazságot a maga meggyőző szűzi alakjában állítsa előnkbe, s felfogásunk és ismereteinkre — ha kell — tisztázólag, javítólag hasson. Sőt ellenkezőleg, midőn szenvedélye által elragadtatva, a történetnyomozás komolyabb célját mintegy alárendeli azon izgató kéjnek, a mit a magyar nemzet ócsárlásában látszik találni, az ember némi undorral-teljes szálnalmat érez, hogy egy szép tehetség szellemi önfertőztetés által ily gondtalanul enervaltatik. Előtűnk megfoghatatlan azon hanyagság, melynélfogva szellemét még mind nem emancipálá legnagyobb gyöngesége letörpítő szolgaságából, holott elég alkalmat vett már magának arra, hogy mérgét kiöntse ellenünk, s elég alkalma lett volna, hogy megmutassa végre, mikép határtalan boszusomját lehítve, most már minden jobb erejét a nemesebb tudomány-szomjnak szenteli, hogy nem egy szenvedelmes pamphletíróval, ki csak izgatni akar, hanem hivatott történészszel van dolgunk, a ki felvilágosítani és meggyőzni vágyik.

Fájdalom, meg kell győződünk, hogy Papiu Iliarianu ur gyöngesége gyógyíthatlan. Közelebbi dolgozata, „Horia si Cloșca”, mely a „Tesauru de Monuminte Istorie pentru Romania” című folyóiratban jelent meg, s melyet a pesti „Concordia” (?) tendentiosus kapzsisággal éppen most ismertet, ismét egy oly alkotás, melynek művészi bece és hatása éppen az által van eljátszva, hogy a szerző tárgyát nem annyira a történész nyugodt, objectiv szempontjából, mint inkább egy bo-szút lihegő agitator rajongó szenvedelmessé-gével kezeli. Mindjárt a bevezető rész első soraiban annyira fanatisálja önmagát a magyar ellen, hogy azonnal gyanussá válik az

egész „történetnyomozás” indoka és célja, s végre is solid művészi rajz helyett, mely a történelmi igazságot hiven és komolyan előnkbe állítaná, kapunk egy torzképet, minél vastagabb színekkel mázolja. Az ember elbámul azon gyermekies örömon, a melylyel a magyarnak mindegyre odaborsolja a „bar-bar”, „embertelen”, „jograbló” stb. epithetónokat, míg a román mint a legégrekiáltóbb martyrszenvedések közt vergődött nagy nemzetet mutatja be, s — hogy a hatás annál drasticusabb legyen — egyszersmind gondosan elmellőz minden világtörténelmi párhuzamot, mely a mult századok viszonyaira világ-got vet. Ő a régi mult, a harcziás idők, a nyers erő korának tüneményeit is a jelenkor humanisticusabb világnézete szerint veszi bírálat alá, ha a magyarok tetteinek bírálatáról van szó; ellenben saját nemzete részéről oly tényeket nyilvánít jogosultaknak, melyekben senki se fog egyebet látni, mint az emberi legaljasabb szenvedélyek féktelen tombolását.

Mi nem akarunk ez értekezés tüzetes bírálatába bocsátkozni. De meg kell jegyeznünk, hogy a szerző, s mindazon románok, a kik hozzá hasonló szenvedélyeskedéssel lépnek akár a politikai, akár az irodalmi küzdőterre, soha se fogják hiven visszatükrözni saját nemzetök valódi geniusát, annál kevésbbé lehetnek illetékes bírái a magyar nemzet világtörténelmi szerepének, s ha ily komolyabb hivatás nélküli zabolatlansággal állítják összeforrott közös multunkat a világtörténet, mint világbiróság, elibe, mindig csak vesztett perük lesz, bármennyire fellázítsák is a profanum vulgus különben csendes kedélyét.

Am lássák! Mi bizonyára nem rettegünk a magyarnak multját a világbiróság elibe állítani. E mult arról tanuskodik, hogy a magyar nemzet a civilisatio érdekében óriási áldozatokat hozott, egy nagy hivatást töltött be, s díszes helyet érdemelt meg az európai mivelt nemzetek családjában. Avagy hol van itt Keleten egy nemzetőrzs, mely e tekintetben csak nyomába is léphetne a magyarnak? Valljuk meg az igazat, hogy a „barbar magyar” nem hibázott a civilisatio ellen, midőn keresztény statust alkotott; midőn alkotmányos kormányformát alapított még oly korban, mikor az angolon kívül alig volt egy nemzetnek érzéke ez iránt; és nem róható fel neki hibául, hogy ez alkotmányt a hübérendszer korában nem teremtette egyszerre át a mai demagogok anarchicus jogegyenlőségi álmai szerint; ellenben mihelyt a kor-eszmék odaérlelődtek, s a reactio nyomása alól lekötött kezét kiszabadíthatá, első gondja volt 1848-ban e kezét testvériség s jogegyenlőség frigyére nyújtani.

Hiába akar minket Papiu ur az ördög-nél feketébbre festeni. Legfőlebb sajnálni tudjuk, hogy elfogultsága miatt soha se számíthatunk méltányosságára és ildomosságára, s hogy — a mi még sajnosabb — minden előforduló alkalommal fel kívánja forralni ellenünk különben békés érzelmű, jóra való nemzete kedélyét. De hogy megszegyeníthetne vagy hasonló oklatan nemzetiségi gyűlölségre ingerelhetne, ezen már csakugyan túl vagyunk, hála Istennek.

S valóban ideje lenne, hogy a román notabilitások is tülteának magukat azokon a szenvedelmi szempontokon, melyek miatt oly szerencsétlen világnézettel, annyi elfogultsággal és következtetlenséggel találko-zunk nyilatkozataikban, hogy legfőlebb azt kell hinnünk: nem akarják ismerni a valódi helyzetet, az igazi viszonyokat és komolyabb hivatást.

Mi valóban nem tudjuk minő hamis becs-vágy, minő otromba ábránd által ragaszkodhatnánk annyira, hogy nemzetünk becsületét például mindig csak a román nemzet gyalázásában keressük; clannysira, hogy a közönséges rablógyilkosokat is felmagasztaljuk, mint Papiu ur, ki „Horia si Cloșca”-ját, kik néhány ártatlan magyart megnyuztak, néhány gyöngye nőt meggyaláztak, s végre József császár parancsa folytán érdemök szerint, mint közönséges zsványok kivégeztettek, nem resteli a román nemzet hősei gyanánt canonisálni akarni? Ily hősök felállításával akarja-e Papiu ur megszegyeníteni a magyart?

Igy értelmezi a „dreptulu resbunarii“-t? Embernyuzó és embersütő vad hordák számára igényel-e hadviselői jogot? Akkor valóban jó lesz nem osztogatni oly bőkezűleg a „barbár“ és „embertelen“ címeket.

Általában minden elfogulatlan bíráló el fogja ismerni, hogy a román politikai és történelmi szellemessége, sokszor nevetésszerű dolyfe, és önmagával kaczerkódó ábrándozási hajlama éppen nem előnyös színben tünteti föl e jámbor nemzetet mindenki előtt, a ki teljes jó indulattal, és elnézéssel nem hajlandó a „celebritások“ nagy gyöngeségeit csak is nekik, s nem az ártatlan nemzetnek tulajdonítani.

Méltányosságot nem ismerő igaztalanság és hallatlan következtetés, ez legfőbb gyöngéjük!

Dagobert király peczerét, a rege szerint, egy vadkan felhasítván agyarával, így kiálta fel: hála Istennek kopóimnak semmi baja; Szerencsére Dagobert király nem volt magyar, különben azt is felhoznák ellenünk, hogy ez is a magyar barbár jellemét igazolja.

Papiu ur már egy előbbi pamphletjében anathemat mondott mindazon románokra, a kik a magyar nyelvet megtanulják, mert — ugymond — ez nem európai nyelv; inkább tanulják meg a chinai nyelvet! Ellenben a románok nem kevesebbet, mint azt követelik, hogy nyelvük szintén törvényhozási egyenjogú nyelvnek fogadtassék el.

Már mi azt mondjuk, hogy nem árt senkinek megtanulni a román nyelvet. Pedig hol áll ez a magyar megett a fejletlenség első stadiumán. Hiszen éppen a napokban olvasók, hogy a „Comitetulu Associatiunei transilvane române“ január 2-diki ülésében az aradi román egyetel átírata, s a bukovinai egyetel véleménye olvastatott az iránt, hogy legalább a román helyesírási egységet állapítsák már meg! Tehát még csak ott állnak nyelvükkel a bölcsönél.

Az erdélyi román „államgazdászok“ beszélnek a román nemzet nagy számáról, haladásáról a cultura terén, öntudatáról, s hogy övék az erdélyi földbirtok nagyobb (?) része. De ugyanazon főnemlített jegyzőkönyvből olvassuk, hogy akademiájok alaptőkéje maig se gyarapult 23,101 frt 71 krnál föbbre; ennek is egy részét magyarok adakozták.

Nó, mi „barbár magyarok“ számos tudományos intézetünk s gazdagon dotált egyetemünk- és iskoláinkkal, melyekben sok román ifjú magyar tanárok által nyer ismereteket s qualificatiót egy előkelőbb pályára, nem akarunk szerfelett dicsekedni. De annyit mondhatunk, hogy ha Papiu urnak eszébe jutna anathemat mondani mindazon román szülőkre, a kik gyermekeiket magyar tanítézetekbe adják, s azok csakugyan komolyan is vennék az oktatlan tilalmat, akkor megnezhethé: mily gyönyörűséges titkát találta ki nemzete civilisálásának.

Halmágyi Sándor

Tisza László indítványa az erdélyi gazdasági egyetelnek 1866. jan. 30-án tartott közgyűlésén.

Általános tudat az, tisztelt közgyűlés, hogy az éhség, ha nem fenyegeti is talán a tavalyi kiterjedésben egész Erdély területének lakóit, egyes helyeken, vidékeken sokkal borzasztóbban mutatkozik mint ezt tavaly tette.

E szerencsétlen körülmények közt van különösen a Mezőség, Doboka, Torda, főként Kolozs megyében, hol egyes helységeiben talán egyetlen gazdának sincs annyi terménye, mivel családját kiterjesztetni képes lenne, mint erről az örményesi járás állása szomorúan tanuskodik. Nem elég, hogy nincs gabonakészlet, s így rossz a jelen, de részint az öszvetéseknek a szárazság miatti késő kikéltése, részint majd a tavaszi vetőmag teljes hiánya miatt a nép még a jövő évben vetett bízalommal sem kecsegtetheti magát. Mig tavaly télen alig tudott a Mezőségen az ember pár forintot előre kiosztani a tavaszon s nyáron leteendő munkára, most egy nap alatt százakat kiosztathatna, éppen szabad önkénye szerint határozván meg a kölcsönzés feltételeit, sőt nem ismeretlen előttünk az eset, miszerint egy község népe felszólítván az ottani bérlet, hogy gabonakészletét ossza ki köztük kölcsön, mit miből lehet, kamatostól becsületesen megadnak, egyenesen kimondta, hogy ha ezt önkény nem tenné, erővel is elveszik tőle a gabonát. Szomorú példája az éhség által okozott merényletnek!!

Tavalyi közgyűlésünk felszólalt egy lelkes emberbarát az éhezők érdekében, s ha e fellépés akkor helyén volt, sokkal inkább kötelességemnek tartom azt tenni most, mikor a fennebbi nyomor dacára, az adónak katonai erőszakkal felhajtása szüntel nélkül folytatva rövid időn oda lesz a szegény nép kényszerülve a Mezőségen, hogy fekvő birtokát vesztégesse el az adófizetés s megélhetésért, s nem hiszem, hogy ne legyen hely a Mezőségen, hol a télen 5—6 forintot megvehessen venni egy hold földet.

Igen tisztelt közgyűlés, üres udvar, melyről

szekér, eke stb. rég eltűnt, rozszant fedelt ház, melyet fűteni nincs mivel, a kerítés már feltűztetvén; üres pajta, s benn a szobában csüggedt kedélyű apa, kétségbe esett anya, s néhány meleg s táp után visító rongyos gyermek, sápadt, becsesett arcza az, mit a mezőszégi földműves lakában találunk, mig a párnáiból már rég kirabolt ágyon, az adófelbajtó katoná nyujtozódik. Ez egy mostani mezőszégi gazda helyzetének keservesen bű képe.

Midőn felszólalásomat teszem itt, csak azt sajnálom, hogy e tárgyat nem erősebb, hatásosabb, meszszebb hallható hang pendítette meg.

Az egyetel, fájdalom, nincs azon helyzetben, hogy e nyomor enyhítésére saját pénztárából bár mit is tenni képes lenne, nincs hát más módja segíteni, mint figyelemztetni a kormányt, a fels. főkörmányszéket a baj nagyságára, a véginiségre, mely szegény hazánk egész vidékeit fenyegeti, s kéri, hogy célszerűleg intézkedjék.

Mi sikerrel tettük ezt tavaly, fogják méltán kérdezni többek tisztelt tagtársaim?! Oly sikerrel, melyet elhinnünk csak azért lehet, mert a dolog valóban véghez ment tény. Azon sikerrel, hogy mig az akkori főkörmányszék maga részéről csaknem semmit nem tett, sőt az inség létét is el akarta tagadni, rossz neven vette, s csaknem bünt csinált belőle az egyes, kegyes adakozóknak, hogy az adófizető, de éhhaló szegény népet magán ution segéltük.

Távol legyen tőlem a hit, hogy kormányunk jelenleg megfelel a tiszt. közgyűlés minden méltányos igényeinek, annyit azonban talán mondhatunk, hogy nincs miért félnünk attól, hogy tiszteletteljes fölterjesztésünkre a jelen főkörmányszék a tavalyi, vérfagyáló érdekeletlenségében is nevetésszerű választ adja, sőt tán nem szerénytelenség azt binnem, hogy egyetelünk egy ily ritkán látott számmal egybegyűlt közgyűlésének fölterjesztése, támogatni fogja a főkörmányszék kegyelemérti folyamodását, a legfelsőbb helyen, s könnyíti célszerű, gyors intézkedéseit lefelé. Arra vagyok tehát bátor kéri a tisztelt közgyűlést, méltóztassék meghagyni a választmányt, hogy ez égető kérdésben mielőbb folyamodjék a f. főkörmányszékhez.

A leendő segély mikénti eszközzésének részleteit a választmány kell, hogy eldöntse, hogy azonban ez maga is, de főként a fels. főkörmányszék az ország közóhajtását tisztában lássa, szabad legyen nekem e számos gyűlés bölcs megfontolása s határozata alá bocsátani némely sarkalatos elveket, melyeket ez úgy körül szemelől téveszteti, nézetem szerint, nem szabad.

1) Földolog az, hogy a segítség hamar történjék, s ezért fölkerendőnek vélem a főkörmányszéket, hogy félre tevé minden burocratikuss formákat, intézkedéseit a lehető legegyszerűbb ution tegye meg, mire ha rá nem vehetnők, s folyamodásunknak a burocrat elvek szerint, minden fórumon át kell mennie, tavaszig alig nyerendünk rá végválaszt, nem hogy a népen segítve lenne. Tudjuk pedig, hogy az éhség mostantól május végeig a törökbiha kapálás s más több kezét igénylő mezzei munkák megkezdéseig lesz legnagyobb, ez időre kell hát a segély, ha az nem akar csak írott malaszt lenni.

2) Ohajtásom lenne, hogy a nyújtandó segélyt ne legyen kénytelen a szegény nép éhhaló családja táplálhatása helyett az adó-barácsoló katoná ellátására, vagy éppen adóba fizetni; okvetlen fölkerendőnek tartom a főkörmányszéket, hogy minden cifra és részletes kimutatások követelése nélkül, melyek mig az irodákat megjárják, szerencsétlen tárgynk már az iszonyu éhhalál martaléka lett, az inséges egész vidékre nézve haladéktalanul szüntesse meg az adó-executiót az inség megszűntéig.

3) Ohajtom, hogy a segélyt — az elagottakat s gyenge gyermekeket kivéve — a nép ne kapja ingyen, hanem igyekezzék a főkörmányszék minden vidéken mielőbb oly közmunkákat megindítani, a melyek körül keze munkájával róhassa le az inséges nép tartozását.

Az ingyen segély elerkölcsteleníti a népet, még lustább teszi, elhitetvén vele, hogy nincs miért fáradjon, gondoskodjék magáról, mert gondoskodik róla ingyen, fáradsága nélkül más, ha nincs mit ennie, mint azt már magunk is szomorúan tapasztaltuk a segélyösszegek tavalyi kiosztása alkalmával. Ha azonban a segélyt kölcsönképp ohajtom, nem ohajtom, hogy az, mint teher a szegény népnek még meglevő egyetlen vagyonára, fekvő birtokára fektetessék, s alapja legyen annak, hogy a kormány-közégek majd később a Magyarhonban már látott, embertelen szigorral hajtván fel e kölcsönöket csekély összegekért a házi szerei s barmaiból teljeseen kipusztult népnek fekvője is ellicitáltsák. Kezdjünk tehát a miveltségek példájára minden vidéken közmunkát, s rója le ott az inséges nép keze-munkájával tartozását; így rajta valóban lesz segítve, s a szükséges ut vagy más középítmény is kevesebbe kerül a kormány-nak, mint más viszonyok közt. Az államgazdászati kettős haszon, tehát ingyen szembe szök.

4) Ohajtanám, mennyire csak lehet, s én ezt lehetetlennek tartom, hogy minden közmunkárai előleg, szóval minden segély ne pénz, de gabona alakban jusson az éhhaló nép kezébe, mert, fájdalom, néptünk miveltsége még csak itt áll, a nyert pénzt az éhezők fázó családapa maga beviszza az

első korcsában, s családja azalatt éhenhal, mig ha nem lehetetlen ez is, de a gabonát mégis ritkábban fogja fogadóba vinni éhező családja elől.

5) Ohajtom, hogy a választmány a gazdaközöségét is szólítsa fel, hogy a nyári munkára az éhezők népnek teendő előlegeit, lehetőleg ne pénz, de gabonában adja, éppen a fennebbi okon. Végre

6) felkerendőnek vélem a fels. főkörmányszéket, hogy az államsegélyre kellő gabona bevásárlását — mint tavaly — ne csak speculánsra ne bizza, hanem erre az illető tisztviselő mellé, minden vidéken becsületes jellemű, képességtől ismert falusi birtokosokat is rendeljen. Ezek vegyenek részt a segély kiosztásában is, mintán a helyi viszonyokat jobban ismerik, az inségeket jobban kipuhathatják, mint az egyébbel igen elfoglalt tisztviselők, kiknek nagy részbe a nép nem is bizik. Rendelje el a főkörmányszék egy határozott s nyilvános intézkedéseiben a tisztségeknak azt, hogy az egyes birtokosoktól leendő dologra kiadott előlegezek után járó napszámok pontos, s a kívánt időbeni letetését ellenőrizték, eszközöljék. E rendelkezés, mely a birtokos osztályt előlegezései megkapásáról biztosítván, azok tételre bátoritua alig szerezne valami több segélyt az éhezőknek.

A főnyit még egyszer a nyújtandó segély gyorsaságára fektetvén, indítványomat teljes tisztelettel a közgyűlés emberbaráti, keresztényi pártolásába, a kiviteli elveket helyeslésébe, vagy észrevételeinek azokrai megtevésébe ajánlom.

Értékesítés. Lapunk utóbbi számában Tisza László nyilatkozatában értelemrontó sajtóhiba csuszott be, ez szedatvén: „annival kevésbé érzi; e helyett annival kevésbé „kéri“.

Válasz a m. derzsei nyiltlevélre.

Megelégedésük nyilvánítása a kolozsvári gyűlésen követelt eljárásommal hálára kötelez; de a megtisztelt jellemzésben sehog sem tudok magamra ismerni.

A mit tettünk elyrokonaímmal mindnyájan, nem tartozik a productív cselekvés fogalma alá; egy ünneplés confessio a legitimitás elve mellett. Mint egykor a vallás elszánt bajnoka, kezeinket a törvény szent táblára téve, így szólottunk a királyhoz: „itt állunk uram, és nem tehetünk másképpen.“ A mit én tettem: az annyi jeles által halomra bódott eszmekincsből egy száraz compendium.

Csak ezután következik a cselekvés ideje, s ha csak rá gondolkodom is a feladat roppant voltára, gyengeségem tudatában összeroskadok.

Mit felelek hát önk nagybecsű felhívására? Mit a „fényes képesség“, „kípróbat haza fásig“ stb. nem érdemelt jellemzésre?

Viszautasítam a nyújtott bizodalmat? Lehetnek, a kik a hiúság cynismusának fognák elnevezni! Elfogadjam? — Oh, de hát mi kezességet nyújthatok én önöknek, hogy várakozásukban nem fognak csalódni, hogy „az oly hön ohajtoit kiegyezkedés révpartjára vezérlemdem“?

Halljuk a programot! a programot!! Minek az a lamentáló bevezetés! — fogják némelyek mondani.

Boldog Isten! egy magyar Petrarca napjainkban jó szándékok helyett programokkal pádimen tomozhatná ki az alvilágot. Sajnálom az inségre jutandó hírlapokat, melyeknek előfizetői el fognak menekülni a program-özön elől.

Félre a tréfával! Programot kívánni törvényadta jog; programot adni oly kötelesség, mely alól a legmiveltebb államok világhírű követjelöltjei sincsenek felmentve, — jegyzi meg egyik barátom, a kinek szavára sokat szoktam adni.

Ugy van! Legyen tehát! Pedig tudom, hogy én leszek a második kövérlelet, melyet K. L. barátom elkap az élelapok orra elől.

Hol is kezdjem? Nem leszek rendbontó. Kezdem én is az ugy látszik meghonosult nevt „köz ügyek“.

De hát vannak-e, s ha vannak, mik tulajdonképpen azok a közügyek? — Előttöm fekszik az 1791-ki kolozsvári 6-dik törvényezikk „quoad simultaneam duntaxat possessionem et mutuum defensionem“ passusával. Előttöm az 1848-ki 3-ik törvényezikk 13-ik §-a: „A ministerek egyike folyvást ö Felségének személye körül lesz, s mindazon viszonyokba, melyek a hazát az örökös tartományokkal közösön érdeklik, befolyván, azokban az országot felelősség mellett képviseli.“

Tehát mégis vannak: a fejedelm, a kölcsönös védelem, a külügyek; s mindezekre természetesen pénz is kell. Ugy de mindezek csak általános elvek; a jövő törvényhozás teendője a részletes alkalmazás.

Hic Rhodus, hic salta! Az 1715 ki 3-ik, s az 1741-ki 8-ik törvényezikk szerint az alaptörvények, jelesen az ország területi épsége s minden más tartományoktól független kormányzása (de omni a regno avulsione ac ad morem aliarum provinciarum supposito gubernio) még csak a király és országgyűlés közötti értekezés tárgyai sem lehetnek. Szigorú törvényesség és közös ügyek: Seylla és Charydis.

Már most mi itt a teendő? Bizony nem esz dalkozom, hogy derék emeritus collégám b. Huszár Károly Pestre napolta el a feleletet. Igen de az ő

rettentő példája engem arra int, hogy mégis feleljek valamit.

Tehát ha azt mondom, hogy ahoz a nézethez fogok csatlakozni, mely a kiegyenlített hazánk törvényes önállóságának lehető legkevesebb megrövidítésével eszközözlendi, — meg lesznek-e önök elégedve a felelettel?

Következik ránc nézve mindenesetre a legfontosabb, az unio részletezése. Bocsánat a vigyázatlanul kiejtett szóért: az unio részletezése annyi, mint az egész magyar állam rendezése. Megfelelek-e t. választóim kívánatának, ha csak ennyire szorítkozom: hogy az unio legyen unio; eddig voltak két ország két törvényhozással és két kormányzással, ezután legytünk egy ország egy törvényhozással és egy kormányzással. Vagy hogy a di-cső emlékü I. Lipót királlyal feleljek: jure postliminii redeamus in statum, qui fuit ante irruptionem turcarum.

Felelős ministerium és megye-rendszet, parlamentarismus és municipalismus. Amabban alkotmányosságunk erősebb biztosítékát hisszük rejleni; emezt ezredéves kípróbat hűség köti szíveinkhez. Fáj ugyan a szakítás; de adjunk fel a megyéből annyit, hanem többet egy hajszállyal sem, a meny nyi szükséges, hogy a ministeri felelősség fenállhasson. Jó lesz-e így?

A nemzetiségek kielégítése. De itt már semmit sem engedek a jogegyenlőségből; hanem élvezsem kegyelettel tisztelt mentoromat a jó öreg Werbőczit, s utána mondom: nec habeat hungarorum quipiam plus, nec romanorum vel saxonum minus de libertate.

S még menyny van hátra! A Gesetzbuch és Processordnug helyett egy multunknak, viszonyainknak és jogérzetünknek megfelelő magánjog és törvénykezés; földbirtoki és hitel-állapotainknak a végstílyedéstől megmentése; ipari és kereskedelmi viszonyaink jobb lábra állítása; egy kis vasut, ha mindjárt csak Váradtól Kolozsvárig is; s a mivel önk kelnek és fekszenek, a mit oly epedve várnak, a közterheknek vagy alább szállításuk, vagy a hordozásukra való képesség fejlesztése által könnyítése, stb. stb. Engedjék meg uraim, hogy mind ezekre csak annyit mondjak, miképp nincs önk tisztelt sorai között csak egy is, a ki ezeket nálammal erősebben ohajtaná.

Csak hogy ohajtani valamit, kimutatni, hogy mi a szükséges, szükségesebb és legszükségesebb, még korántsem meríti ki a törvényhozási képesség fogalmát. Azért bizony jó lenne önöknek — s ezt a legőszintébbé mondom — körültekinteni egy közcsébb legény után.

De ha csakugyan önk másithatlan akarata, s előjáróim beleegyezése azt mérik rám, hogy Pestre menjek; több kegyelettel viseltetem ama törvényhatóság iránt, melynek kebelében születtem, a hol gyermekéveimet lejártszodtam, s férfi korom annyi rokent és barátot számít, mintsem egész odaadásal azt ne mondjam: teljesedjék be rajtam Istennek végzése s önk akarata! Ocsvai Ferencz.

Gál János nyilatkozata oláhfalvi választóihoz, képviselővé megválasztatása után.

(Folytatás.)

Legfontosabb feladata törvényhozásunknak, hogy megoldja azon kérdést, miként kezeltesse a Lajthán tui örökös tartományokkal közös ügyeink, Magyar hazánkat ezekhez a sanctio pragmatica köti, mely kölcsönös védelemre kötelez, és mind addig, mig a királyi háznak sanctio pragmaticában megállított örökösödési rende fenáll, a birodalmat feloszolhatlanná teszi. Vannak tehát az örökös német tartományokkal közös ügyeink, a mit elvileg az 1848-diki törvény is elismert. Következéleg, miután ö Felség közlebből azon örökös tartományainak alkotmányos jogokat engedett, oly mód ról kell törvényhozásunknak gondoskodni, hogy a közös ügyeknek alkotmányos elvekhez és hazánknak alapszerződések s törvények által biztosított független állásához képesti kezelése lehetővé tétessék, s ez által a birodalom nagy hatalmi állása biztosítva legyen.

E tekintetben szükség legelőbb az iránt tisztába jönnünk: mik a közös ügyek; mert a mi nem ilyen, arra nézve önállásunkból s függetlenségünk-ből nem csak semmit nem áldozhatunk, sőt törvényhozásunknak csak is király és országgyűlés egyező értelme által befejeztetni kellett rendes működésébe, és hazánknak a törvények alapján folytatandó független kormányzatába semmi más befolyást, egyezkedést, vagy legkisebb belészólását a mi saját állami hatalmunkhoz szorosan nem tartozó tényezőknek meg nem engedhetjük.

Sokan közös ügynek tekintik a Felség ndvartartásának költségeit, vagyis ugynevezett civilistát. Ez nézetem szerint nem közös ügy. Magyarország saját királya számára ennek hatalma és kellő fényéhez képest szavazza meg a költségeket külön; ám a Lajthán tuiak ismét külön szavazzanak meg részükről. Egyébiránt, ha tekintjük a híres reichsrathi működéseket, mikor a Lajthán tuiak nevünkben is egy összegben szavazták meg az ndvartartás költségeit: azt valóban oly fukar kezekkel tanáljuk kimérve, hogy a Felség kellő fényének és kiadásának meg nem felel, és a hasonló

raug európai uralkodók civillistájánál sokkal alább áll. Magyarország független királyság; államhatálmánál fötényezője: a királyi hatalom, más hasonlókkal össze nem zavarható, nem vegyíthető; a Felsége az év egyrészt Budán fogja tölteni; a királyi udvartartási költségek megszavazásába tehát semmi más állam hatalmának befolyását és hozzájárulását elfogadni nem lehet. Ez csakis királyunk és országgyűlésünk közti egyezkedés tárgya.

Közös ügyeknek tekintem a következőket:

1. A külügyet.
2. Hadügyet.
3. Külkereskedést és erre vonatkozó vámokat.
4. Az ezen háromra szükséges pénzköltségeket.

Egy ugyanazon uralkodónak két külügye nem lehet, és a mint különösen az első Napoleon alatti hadjáratokban az akkor Angolhonnal együtt ugyanazon király alá tartozott, de egymástól teljesen függetlenül kormányzott, Hannoverának példája mutatja, az európai közjog sem ismeri el, hogy ugyanazon uralkodó két külön országára nézve egymástól különböző külügyet gyakorolhasson.

Közössé tette a hadügyet nem csupán a sanctio pragmaticában kiszabott köcsönös védelmi kötelezettség, hanem magyar hazánk és az örökös tartományoknak viszonyai is, melyekben ha két egymással semmi kapcsolatban nem levő hadtestet, egymástól teljesen elkülönítetten vezéreltetve és külön hadat folytatva képzelték, vajlon nem jöhetne-e elő azon szerencsétlen eset, melyben ezen két hadtest közül a Lajbán tülaknak német és szláv eleme a birodalom határain tül nagy vonzó tömbekben, és a magyar hazánkból kiállított hadtestnek oly részei, melyekre ismét határainkon kívüli vonzó erőnek lehet nemzetiségi és vallási rokonság tekintetéből befolyása, szüntegy hazánk és a birodalom határain kívül gravitáljanak, s így az egész hadfolytatást, hazánk és a birodalomnak fenállását veszélybe dönték. A Felsége a hadierőnek fővezére hazánk törvényei szerint, ugyanezen hatalma volt és van örökös tartományainak haderejére nézve is. A hadügyet tehát kettészakasztani, egymástól elkülöníteni nem lehet.

Közös a külkereskedésnek, erre vonatkozó vámszabályzatnak és nemzetközi szerződéseknek ügye is, miután a Magyarország és örökös tartományok közötti vámsorompók megszüntek, melyeknek ismét felállítását sem hazánk, sem az örökös tartományok nemzetgazdasági érdekei meg nem engedik. Azon kereskedési viszony tehát, mely a Magyarországgal határos kültartományokkal áll fenn, kibát a szabad kereskedésnél fogva a birodalom többi tartományaira is; viszont a mi nemzetgazdasági állapotunkra befoly bármelyik örökös tartományal határos külországgal folytatott kereskedés, vámszabályzat, és ezekre vonatkozó szerződés, E tárgyat tehát elkülöníteni szintegy nem lehet.

Es ezekből kifolyólag közös a pénzügynek azon, de csak is azon része, mely ezen fennebbi három közös ügyre szükséges. De közös csak is azon tekintetből, hogy azok költségeit sem Magyarország magára, sem az örökös tartományok csupán magokra nem hordozhatják, hanem az aránylagos összeget mindkettőnek be kell szolgáltatni.

Itt vélem helyét, némi elveimet érinteni azon roppant terülről, mely az elbukott kormányoknak szerencsétlen, pazar rendszerre követeztében oly súlyosan maradt hátra: értem a status adósságokat. Tagadhatlan, hogy ezt azon kormányok nagy részint nem a mi javunkra, hanem sokat éppen elnyomásunk végett; nem is a törvényhozásnak útján, nem a legitim uton, hanem ennek teljes mellőzésével halmozták össze. De ezen terít megvan, és miután nagy részük külországek főkepenzeseinek van kezükben, kiknek kormányai erejük egész súlyával állanak alattvalók sajátjának kibazozására: ha hazánk teljesen kivoná magát hordozásából, oly bonyodalmaknak tenné ki magát, melyek talán saját lételet kockáztatnák. Már az 1861-ki országgyűlés e terít illetőleg az örökös tartományok irányában a szoros tartozásnak tül méltányosság követését ígerte meg; és én hiszem, hogy szavát beváltandja. E pont mind az összeget, mind a kezelést illetőleg egyezkedés tárgya leendő, és én előleges nyilatkozattal egyikre nézve se kötöm meg magamat; elvül azonban kifejezem, hogy rom-hazánk szegénysége, a közelebbi évek alatt az államügyek vezetői által nem emelt, hanem alásülyesztett anyagi állása; terheinek tehát nem nevelése, hanem lehető könnyebbitése és hazánk független alkotmányos állásának mind arra nézve, miben az áldozatot igazság és mellőzhetlen szükség nem igényli, teljes fentartása lesznek azon főszempontok, melyekhez képest szavazatomat adandom.

Hasonlólag nem kötöm meg magamat előleges nyilatkozattal azon módra nézve, hogy a közös ügyek kezelése miként intéztessék el. Ez szintegy tanácskozás és talán hosszazs egyezkedések tárgya leendő, és én remélem, hogy hazánk hű fia, kik most kormányát vezetik, és törvényhozásunk alkotmányos bűsége, élén a hű bölcseség, a nagy Deák Ferenczcel, ezen nehéz kérdést meg fogják oldani. Elveim gyanánt azonban kifejezem, hogy én a február 26-diki patens szerinti megoldást, mely magyar hazánk alkotmányos önállóságát minden, de minden fontosabb törvényhozási tárgyak tekintetében széttipporta, hazánkat és annak közjogát egy bécsi, német parlament kegyének áldozta, szent

István koronájának kilenczédfél százados fényét, dicsőségét és függetlenségét a német statusférfiak lába elibe a porba dobta, lehetetlennek hiszem. Hiszem továbbá azt, hogy ezen megoldásnak két fő kellekkel szükség birni: egyik az, hogy azon szövetség, kapocs, vagy ha tetszik úgy nevezni, azon házasság, mely minket a Lajbán tül tartományokhoz köt, minden annullatio, sőt divortium elbárintásával épen fentartassék, és a birodalom nagybatalmi állása lehetővé tétessék; másik az, hogy Felséges urunk trónjának hatalma és fénye, egy a birodalom nagybatalmi állása mindaddig biztosítva nincsen, míg Magyarországnak egy évezred történelmi jogain alapuló, oly sok szerződések által biztosított és a sanctio pragmatikával is fentartott független önállósága, és alkotmányos léte helyreállítva, s e tekintetben teljesen megnyugtva nincsen. (Folytatjuk.)

Követválasztási mozgalmak.

— Kolozsvár központi bizottmánya tegnap végzé be a tízedekből beküldött összeírásokat. A választók száma 1,914-re megy. Az összeírások a jövő szeredáig lesznek nyilvános helyre kitéve, s a választás határnapját a bizottmány ugyanazon napon tartandó gyűlésében fogja meghatározni.

— Szamosújvárról tegnap vett magán távfür-gönyünk szerint, ezen városban a képviselők választása tegnap megtörtént. A szavazattöbbség ugyanazon jeles férfiakra esett, kik e várost az utóbbi kolozsvári gyűlésen képviselték. 394 szavazó közül Simai Gergelyre 383; Gajzágó Salamorra 366 választó szavazott.

— A mint Udvarhelyszékről újból értesítének Szolga Miklós, kinek személyében Ugron L., és Horváth J. kiegyeztek, a követi állást elfoglalt-ságai miatt nem vállalja. Most a világtutazásáról ismert Orbán Balázs, s a publicistikai s szépirodalmi téren kiemelkedett Halmágyi Sándor, mindketten Udvarhelyszék tisztelhetli jegyzői, és a hazai ügyek körül szorgalmas Gyárfás Domokos vannak combinatioba véve. Levelezőnk nézete szerint azonban, a választás minden bizonynyal arra fog esni, kiben a békeért visszalépett két ottani jelölt kiegyezkedhetik újból.

— A mint székvárosi levelezőnk értesít, e városban is, a mely ekkorig választott követeivel meg nem szegényülhetett, most pártszakadás van a követség felett. Egy rész, melyhez levelezőnk állítása szerint az intelligentia összessége tartozik, oly képviselőt akar az országgyűlésre, a ki országosan is elismert capacitás, miután oda az ország ügyei intézése végett kell képviselőt küldeni. E város értelmisége ma is büszke arra, hogy az ő képviselője tartá az 1848-i országgyűlésen az unio feletti beszédet, melynek eszméit az egész gyűlés közlekedéssel fogadott el; s azt kívánja, hogy most az unio megvalósításánál is oly képviselője legyen e városnak, a ki e város szép reminiscenciáinak megfelelni képes; a másik rész azonban a beneszülöttje elölétetéhez ragaszkodik, a mint a levelező írja, szeretné, hogy azon 5 forint napi díj ne menjen kívül lakónak, s ezen naiv érdek miatt nem fontolja meg, hogy az ország sorsára befolyó legfontosabb tanácskozásoktól egy illetékes talentumot von el. Hivatkozik levelező Oláhfalú példájára, honnan szinten nem bennlakó, de országos képesség választott, s figyelmezteti szék választóit annak megfontolására, hogy a mostani országgyűlésnél még szélsőséges, mint valaha, Erdély legjobb képességeinek megjelenni.

Levelező értesítése szerint ottan a választók összeírása bevégeztetett, a választók száma 662. A felszólalási idő február 7-ig van kitűzve.

Küküllő megyéből, febr. 6. A 100 as bizottmány által választott központi bizottmány jan. 29-én kezdte meg működését. Első ülésében, mindenek előtt a tagok letették a törvényes esküt; azután megválasztott az elnök, minthogy Földvári Ferencz és Vita Sámuel, mint alkotmányos főbírók gátolva vannak, Sulutz József személyében, ki 1861-ki alispán. Így tehetvén eleget a törvénynek. Elhatározott az összeírásoknak járásonkénti keresztülvitele, valamint megválasztattak a küldött-ségek. A második febr. 1-én tartott ülésben fontosabb végzések: Járásonként az összeíró helyek megállapítása, hol a jelentkező választók összeírattak. Felszólamlásra 48 órai idő szabott. Az összeírások kezdetüket vették február 5-én, és bevégeztetnek 8-án este. Harmadik ülés leendő febr. 12-én, mikor a felszólamlások fognak megvizsgáltatni s egyáltalában az összeírások igazoltatni. A központi bizottmányban bevalásztattak 50 en. Küztül 27 magyar, 24 román és 8 szász. — k. —

Bécs-Szt. Márton, febr. 5.

A „K. Közlöny“ február 3-án keltezett 15-ik számában megjelent küküllőmegyei tudósításban foglaltakra, a való érdekében, kénytelen vagyok felszólalni, illetőleg helyreigazítani egyet s más, melyek nem éppen hiven közöltettek; ugyanis: 1. ör. r. l. azt írja, „mintha gr. Bethlen Farkas a G. J. (Gáll János) levele folytán kiáltott volna ki követjelöltül.“ Ez nem áll, mert gr. B. F. koralmók R. S. elnöklete alatt kiáltott ki követjelöltül és kérérteti fell értekezlet elnöknek a Pócsa József által tett és Szilágyi Lajos által módosított indítvány következtében. A kérdéses levél

későbbre, gr. B. F. elnöklete alatt, miután már ki volt kiáltva követnek, olvastatott fel.

2-ór Midőn a második követjelölt megállapítása iránti indítványt tette Sz. L. (Szilágyi Lajos) azt is fölemlítette, hogy „gr. Teleki Domokos is felkérte a követség elvállalására két elvarátja által, mit gr. T. D. megköszönvén, azon okból nem fogadott el, mivel már régebben Marosszéknak megígerte a szék általi választás elfogadását.“ Ezt ugytetszik kifelelte r. l.

3-ór A bizottmányi ülésben megállapított központi névsorból „majd minden oláh tag, de magyar barátaink közül is többen kihuzatták magokat“, írja a r. l. ez sincs úgy: mert ugyanis egyetlen egy román sem huzatta ki magát, melyet bizonyít az a bizottmányi ülésben nem tett ellenmondás mellett, hogy az az nap tartott I-ső és február 1-én tartott II-ik központi bizottmányi üléseiben majd minden tag letette az esküt; s a ki nem tette még le, jelen nem levén egy ülésben sem, még nem nyilatkozott, mire pedig ideje volt, ha csakugyan nem akarna részt venni; sőt a nem központi bizottmányi tagok, de a központi bizottmány által kinevezett román ajku összeírók is nagyobbára letették az esküt, és elfogadták küldetésüket; továbbá az igaz, hogy a magyarok közül előre kihuzatták neveiket, csak nem „többen“, hanem „hármán“; (hogy ezt szívünkkel sajnáljuk és nem is tudjuk fel fogni okát, miután a bizottmányi gyűlést megelőző napon tartott értekezletben, midőn még csak a másnapi teendőkről volt szó, megnyugodtak rajta, hol el volt határozva, hogy a mult alkalommal volt központi bizottmány minden tagja és az összeírók is, valamint kit még akarnak, p. o. P. J. megválasztassanak nincs kedvünk eltilkolni.)

4-er Midőn Boér Antal, a január 29-én tartott értekezletben, egyik barátja és megyénk capacitási egyike által kifejeztette a követjelöltségtől való visszalépését; „zajos éljenzéssel“ fogadtatott, mit r. l. elhallgatott; mit éppen ilyen alkalommal nem kellett volna tennie, mert az nem vala más, mint érdemeinek élénk elismerése, melyeket ezuttal is szaporított; mi annál nagyobb, mert „lemondás“ban, mi az első hazafini érdem, állott; s mi megérdemelte a megemlést s most a kiigazítást.

Ennyit a leirt megtörténtek igazságáért; mi nem az eseményekhez tartozik, azokhoz nem szölok, mert a reflexiók szülnének kinek-kinek fogfoga szerint, és azokat megtámtoritani vagy megczafolni céltalan munka volna, hisz a község a tényekből ítél, s a reflexiókat úgy is eszméknél szokták figyelemre méltatni; aztán meghozza a jövő, vajlon a szándék tiszta volt-e? Farnos Elek.

Csik-Somlyó, jan. 31.

A mult alkalommal már megalakítva volt szék bizottmánya e f. hó 29-kére Csik-Somlyóra újból összehivaték, hogy a Pestre küldendő követek megválasztására iránt intézkedjék, s az elnöki megnyitó beszéd után legelsőben is Mikó Mihály adta elő lehető rövidséggel a lefolyt kolozsvári országgyűlésről követi jelentését, mire a szék bizottmánya jegyzőkönyvilag kifejezte, hogy követi eljárását teljes mértékben osztja, s nekik azért méltányló elismerést és köszönetet szavaz.

Ezen bizalmi nyilatkozat egyebiránt már előre is megvala téve, midőn f. január 25-én a haza érkező egyik követ M. Mihály a gyergyói értelmiség, és számos közpolgárok által ünnepelesen fogadtatott.

A főkörmányszéki utasításra nézve megjegyeztetett, hogy a bizottmány a törvényekhez szilárd ragaszkodásból kiindulva óhajtotta volna, vajha azon utasításnak némely pontjaiban az ő cs. kir. ap. Felsége 5580. számú legkegyelmesebb leiratában is követendőnek rendelt 1848-ki választó törvényektől eltérés ne történik vala, hogy azonban választandó követei a pesti magyar országgyűlési siető megjelenhetésben késleltetést ne szenvedjenek, a választásoknak az utasítás szerinti keresztülvitelére ezuttal belébozsátokozik, de azon kijelentéssel, hogy ebből törvényeink hátrányára jövőben semmi következés ne vonatassék.

A leiratok felolvasása után P. F. által két választókerület alakítása iránt tételt indítvány, melyet K. T. — N. L. — M. I. és M. A. tanár a 48-iki törvény alapján életbelépett jogegyenlőség által is tulszárnyalt 1791-beli törvényre hivatkozva, élesen megámtadtak, s a két követre szavazhatás jogáért is a régi választási mód megállitását kívánták. Különösen az egyik radikál elveiről ismert szónok azt is mondá, hogy ő az 1848 ki törvényekben nem bizik, s az 1791-belihez kíván ragaszkodni.

A választókerületek alakítását pártolók N. L. Gy. P. — L. D. stb. elismerik, hogy ez által a választók nem két, hanem csak egy követre szavazhatnak, de felhozták, hogy a központi választásnál, miután a járásonkénti szavazást nem tartják törvényesnek, nagyobb néptömegnek kell összehgyülni, mely a szavazás bevégezésig Csik-Somlyón több napok alatt lenne kénytelen tartózkodni, (hol közutadat szerint egy nagyobb számú néptömegnek sem több napi elszállásolás, sem élelem tekintetében nem igen lehet kényelmes helyzete), s azért a népnek minden rend-szeretete mellett is a közrend fentartása érdekében az öszpontosított választás nem cél-szerű, s nem ajánlható azért is, mert a távolabb s különösen az egy napi járára fekvő gyergyói hely-

ségek választóinak alig egy tízed része vehetne részt a választásban, minél fogva a nagyobb rész nem két, de egy követre sem szavazhatván, a közel fekvő helységek gyakorolmának tulnyomó és döntő befolyást a követválasztásra, míg a választókerületek alakításával legalább egy követre mindenki szavazhat, és élhet választói jogával. Törvényesség tekintetében is ez utóbbi mód előnyben áll az első felett, mert az 1848-ki választó-törvény, mint a mely szerint ő cs. kir. ap. Felsége is rendeli a választások megtételét, a választó kerületek alakítását világosan megengedi, míg az 1791-ki XL. törvény-cikk a jogegyenlőség elve által is tetemes módosítást szenvedett.

Hosszasabb vita után az indítvány szavazás alá bocsáttatván, nagy többséggel elfogadtatott, és így Csik-Somlyó s Gy. Sz. Miklós választási helyekkel két választó-kerület alakítása határozottatott.

Ezek után a középponti választmány megalkittatott, s végül G. J.-nak követi irnokok küldése, és azok díjazhatásáról intézkedés iránt tett és közpártolásra talált indítványa, miután az erre kívántató pénzalap hiányzik, s az idő eltétele sem engedte meg a bizottmánynak, hogy ezt bővebb tanácskozás alá vehesse, a központi választmányhoz tételt át a tehetősebb községek s egyeseknél nyitandó önkéntes aláírások útján ezen pénzalap kiállítását megkísérteni, minek sikerülése esetére két irnoknak széktünk jelesebb ifiai közül kiiszemelése, és felvétele megválasztandó követ atyánkfaira bizatott.

Ezzel az e napi gyűlés bevégeztetvén, másnap jegyzőkönyv olvasása után el is oszlattatott, s a központi választmány ült össze, mely a összeíró küldött-ségeket kinevezvén, azon jöreményben oszlott szét, hogy a következő legelső bizottmányi gyűlésre széktünknek törvényes képviselőisége törvénszabta hatáskörrel fog összehivatni az alkotmányos megyei életnek szebb jövővel biztató lendület adandó.

Hazai intézetek

A muzeum-egylet közgyűlése. Muzeum egyletünk folyó hó 8-án kezdve tartá évi közgyűlését a tanácsház nagytermében, a midőn is elnök ő exelja megnyitó beszéde után, melyet lapunk homlokán közlünk, a muzeum egyesület tisztviselői olvasták fel hivatalos jelentéseiket, a melyek egyletünk állását s haladását kellő mérvben megvilágítják, és a melyeket lapunk ezen rovata alatt rendre közreadunk.

A hivatalos jelentéseket megelőzőleg bizottságok neveztek ki a levéltár, pénztár és gyűjtemények megvizsgálására, melyek jelentéseiket még ezen gyűlés folyama alatt megtegyék.

A hivatalos jelentések után pedig a választmányból a szabályok szerint kilépendő négy tag helyett három évre új tagokul megválasztattak ugyanazok, a kik kilépendők valának.

A gyűlés másnap is folytatvatván, a kiküldött bizottságok jelentéseiket megteszik. Ezután tárgyalás alá jönnek a választmány indítványai. Ezek egyike, hogy a muzeum részére egy ház vásároltassék, elvileg elfogadtatott, s az igazgató választmány megbizatik e részben széttekinteni. A szükséges épület megvásároltatására egy-két év múlva mutatkozván kilátás, az egylet pénzügyzoniához képest. A másik indítvány, hogy az állattani osztály conservatora mellé egy felügyelő állitassék 300 frt fizetéssel, elfogadtatott oly móddal, hogy ez csak ideiglenes állomás lesz.

Pávai V. Elek indítványozza, hogy a muzeum-egylet alapító tagjainak arczképével s rövid életirátával egy album adassék ki; ez indítvány az intézet pénzügyzoniához képest kivihetőnek nem találtatott; azonban, hogy egy kézirati példányban az egyes alapítók rövid életirata, mellékelte fényképek mellett, a muzeum részére kiállitassék, ez óhajtanóknak nyilvánitottatott, s eniránt intézkedni a választmány megbizatott.

Az intézet költségvetése tárgyalvatván, kiderül, hogy annak van 14,259 frt 57 kr bevétele, s rendszeres fizetésre kiadása 8,007 frt 52 kr, általánynokra 6,100 frt, és így a maradék 152 forint 5 krajczár.

Különfélék.

— A magyar királyi lakban tartott udvari bál képezi a lapok élénk értesítéseinek kiváló tárgyát. Igen sok érdekes dolgot tudnak arról elbeszélni, s annyi bizonyos, hogy ekkor a dinastia udvartartásáról a lapok soha annyi élénkséggel nem beszéltek mint mostan. Érdekes jelenség egész Európa előtt. Forrásunk szerint a meghívott vendégek mintegy 600 fogaton érkeztek a várpalota elé, hol befogadásukra az ugynevezett szertartási terem s még más szomszédos négy szoba lön kinyitva. A terem szögleteiben czukrászdák voltak frissítő szerekkel, gyümölccsel, süteményekkel s különféle italokkal gazdagon megrakva, 8 óra felé a meghívottak nagyobb része jelen volt; kik el nem jöttek: alaposan indokolták elmaradásukat. Ez utóbbiak közé tartozik gr. Apponyi György, kit családi gyász kényszerít távol maradni oly mulatságoktól. A vendégek teljes névsorát közölven — szükségesen itt egyes neveket említenünk. Mint kétszeresen „vendégek“t kiemeljük mégis az udv. kancellár, Eszterházi, Belcredi és Mensdorff gr. minster urakat, Stackelberg gr. orosz követet, Falbe dán követet s a többi Bécsben székelő követségek képviselőit. — A bál az ugynevezett sárga márvány-

teremben tartott, hol az udv. ehédek is lenni szoktak. Dacára a nagy számú (7-800) vendégeknek, a téres és pompás helyiségben kényelmes lehetett táncolni. A Felsége fel nyolc órakor jelent meg. A császár, ki huszár tónoki egyenruhát viselt, karófogva vezette Felséges nejét a terembe, ki csillagokkal ékített fehér ruhájában képzeltlenül bájos és elragadó jelenség volt. Dús haja fölött gyönyörű diadém ragyogott, öt fokozatos nagyságú csillagból szerkesztve, melyekből különösen a középső vakító fényt szórt.

A császárné egy emelvényes kereveten foglalt helyet, s a főrangú hölgyek közül többieket magas színe elé hívatva, nyájas leereszkedéssel társalgott velük, különösen Andrási Gyuláné grófnéval, Országrófnéval, Pallavicini marquis-sal stb. Andrási grófné plane azon kitűnő szerencsében részesült, hogy a Felség maga mellé ültette. Mintegy 20 fiatal főrangú hölgy, kik egy úttal először voltak udv. bálon, Königsberg grófné által lőnek a császárnénak bemutatva. A császárné a képviselők közül is többieket társalgott, nevezetesen Eötvös b., Szentkirályi Mór; Bartal, Bánó József, Klauzál, Gliczy Kálmán, Podmaniczki Frigyes stb. A feszességnek legkisebb nyoma se látszott; a császár fel a sétált a tömegben, majd ehhez, majd abhoz intézve néhány nyájas szót. A tánc is vígan folyt. Valzerrel lőn megnyitva és az előtáncosok Königsberg gr. és Keglevich Istvánné grófné valának. A csárdást is járták, s különösen Podmaniczki Frigyes báró oly tűzzel és plastikával lejté gyönyörű nemzeti táncunkat, hogy a császárné nem tudott eltelni nézésével. Két zenekar működött. Dúbez a „Deutschmeister“ ezredével s a Sárközi-Patikus egyessétt cigánybandájával. A vendégek nagyobb részét Sennyei b. ő exja mutatta be, míg a hölgyek a bájos Sennyei báróné körül csoportosultak. Thezsin magán szobájukba vonultak a Felségek; velük 17 palota hölgy, kik közül Batthyány Imréné és Eszterházi Mórné grófnők a Felség oldalán mellett ültek a szerencsésítettek. A Felségek 12 óra felé hagyták el a bált, mely ezzel véget is ért, de a kocsi roppant tömege miatt a vendégek közül az utolsók csak fél 3-kor távozhattak.

— Ö Felsége a császárné nemes szívének s leereszkedésének egyik fényes bizonyítéka, hogy az udvari bál estéjén értesítve, miszerint felolvasónője, Ferenczi k. a. nővére, látogatásul Budára érkezett, bál díszöltönytében fölkereste Ferenczi k. a. t., hogy nővérét megismerhesse, s mindkettőjükkel hosszabb ideig szokott szívbőlítő nyájasággal társalogni kegyeskedett.

— Császárné ö Felsége a pesti angol szülők árdáját Königsberg grófné kíséretében szerencsésül

tetel 1. m. látogatásával. A fejedelmét a zárda kapu előcsarnokában Pestváros hatóság részéről Thaisz Elek főkapitány, Ságodi Sándor alpolgármester, Alkér Antal tanácsnok, Sújanszki Antal prépost, Krieger József tanodai igazgató és Perger Ignác képviselők fogadták, ezeken kívül Sennyei báróné, a papnővelde igazgatója Szabó pápai praebatus, továbbá a bel- és terézvárosi plébánosok is jelen voltak. Ö Felsége az egyes tautermekeket szemügyre venni, s a nővendékek előhaladása, valamint az intézetben tapasztalt tisztaság felett legmagasabb megelégedését nyilvánítani méltóztatott, az intézetbeni tartózkodása majdnem egy óráig tartott; császárné ö Felsége leginkább Sennyei Pál bárónéval társalgott, s a zárdaonkhoz is több nyájas kedést intézett, mely alkalommal bámulattal töltött el mindekit, a magyar nyelvbeni jártassága.

— Ö Felsége Pesten időzéséről különféle, egymással ellenmondó határhíradásokat emlegetnek. Mig némelyek azt állítják, hogy a császár már 7-kén vagy 8-kán félrandul Bécsbe, s később visszatér a császárnéért; mások szintén jól értesülés (!) alapján vitatják, hogy a fölrati viták befejezését áll fogja bevárni. Annyi tény, hogy a trónörökös főherceg és főséges nővére számára lakosztályt rendeznek be, s hogy Lajos Victor főherceg ma vagy holnap Pestre érkezik.

— Ö Felsége Telesi László gróf elkobzott javait, névszerint Herencsényit és Felső-Ványt az örökösöknek: Bozóné szül. Telesi grófné, Telesi Clementina grófné, Földváriné szül. Telesi grófné, s Telesi Sándor és Gyula grófoknak visszaadni rendelte.

— Ö Felsége a volt magyar pénzügyminister Dutschek részére 3,000 frinyi évi nyugdíjat méltóztatott élté fogytáig határozni.

— Országgyűlési tudósítás. Az adreisse bizottmány e hóban tartotta utolsó ülését, s felirati javaslatait 8-kán terjesztette a ház elé.

Ezen felirati javaslát 58 tételt foglal magában. Legelőbb is a ház köszöntetét fejezi ki a jogfolytonosság elismeréséért, melynek azonban értékét csak is a megvalósítás adhatja. Ezután az oktoberi diploma és szeptemberi patenst tárgyalja, mely utóbbi már azért sem tart elfogadhatónak, mert az egy a magyar kormány alá nem tartozó hivatalt állít fel Magyarországon. A felirat köszöntet mond Erdély, s Horvátország, Dalmátia s Fiume meghivatásáért az országgyűlésre.

A közös ügyekre nézve kijelenti, hogy Magyarország a Lajthán tili országok kormányzására semmi befolyást nem gyakorolhat, azonban kívánja, hogy itt, mint ott, alkotmányos kormányzás legyen. A közös ügyek szabályozására nézve egy külön

előterjesztés fog a kormányhoz benyújtatni. Végül a felirat Magyarország külön anyagi s más ügyeire ter; s a politikai vádlatokra s elítéltekre nézve teljes amnestiát kér. A „Ll.“ szerint a felirat a legloyalisabb hangon van tartva s a jogfolytonosság alapján a felelősségtörőnek s a vármegyéknél a törvények revisioja előtti visszaállítását határozottan kívánja. Kimondja egyszersmind minden benn lakók teljes vallásengedélyét. Jövő számban reméljük az egész feliratot közölhetni.

— A „Korunk“ szerkesztője fölhív a földmégvei követelők ellen lapjába kiadott ellennyilatkozatát közölni. Polemiák, melyek két lapban folynak, egybe nem központositathók, s ilyesmi nem vállalkozhatunk; megemlítjük azonban ellennyilatkozata velejét, mely oda megy ki, hogy ha valaki a feljajduló közvéleménynek helyet ad, az nem azt teszi, hogy valakinek helyére vágyik, b. Huszárt pedig feljogosítja arra az ellennyilatkozó, hogy multját illusztrálja.

Nyilatkozat.

Azon több oldalról történt felszólalásra, miszerint sok család és egyesek a kolozsv. kir. jogakadémia hallgatói által e hó 10-én rendezett táncvigalomra meghívókat nem kapták meg vagy csak igen későn, kötelességének tartja a bárendező bizottmány kinyilatkoztatni, miszerint a bála minden meghívójegy még mult hó 20-án a postára fel volt téve, s a bizottmány a fentebbi vádat elhárítani kívánván magáról, a postán tudakozódott a meghívójegyek sorsáról, és a legnagyobb meglepetésére 70-80 még 20-án feltett s még el nem hordozott meghívót talált; a postaexpeditor azon meglepetést hozta fel, miszerint a kihordó a fennebbi meghívójegyek tulajdonosainak lakását nem tudta, noha azok többnyire mind ismert nevek voltak; ennél fogva a netalan eredetű és eredet neheztelések kiküldése végett kénytelen a bizottmány nyilvános uton a felelősséget a postakezelő urra hárítani mindaddig, míg ez elmulasztást nem igazolandja. Kolozsvárt, febr. 10. 1866.

A bárendező bizottmány.

Politikai hírek.

Austria. Bécs, febr. 3. A „Gen. Corr.“ írja: „Hogy Austria iparának és kereskedelmének számára a versenyés lehetővé téssék Azsa piacain: „Schwarzenberg“ fregattból és „Friedrich“ corvetből alakulóexpeditio fog Tegenhof ellenadmiral parancsnoksága alatt kiküldetni, kereskedelmi és hajózási szerződés kötése tekintetéből,

Chinával, Siammal és Japánnal. Az expeditio viszszaufatának megkeresendit Chilet, Perut, és a Plata-államokat.“

Angolország. Az „Advertiser“ úgy találja, hogy „III. Napoleon a mióta császár lett, még nem tartott oly unalmas trónbeszédet, mint a mostani, s ebből azt következteti, hogy súlyos kormányzati terhek közt készítette el. Abból, a mit beszéde végén mond a nyugtalan szellemekről, azt következteti, hogy Lajos Napoleon érzeli helyzetének bizonytalanságát, s aggodalmasan tekintet szét.“ A „Star“ kelti, hogy Napoleon császár „valóban úgy érezne is, a mint mondja az atlanti világtegeren tul uralkodó osztrák védenének biztonságát; sőt úgy lát-szik, hogy csak jókedvű arezt vág a gonosz mulat-sághoz, vagy csak olyformán akar a mexikói császárság jövőjében, mint abban, hogy a szeptemberi egyezmény örök időre biztosítja a pápa világi uralkodását.“

A „Globe“ azt mondja, hogy „az éles esztű császár átlátva, miként nagyot hibázott, midőn Mexikóban császári trónt emelt, s igen kevéssé becsülé az Egyesült államok erejét, most a francziák régi barátságát emlegeti, azt a barátságot, a mely nem rég a köztársaság szakadását támogatta alattomban, s fordulván a koczka szerencsét kíván jó sikeréhez.“

Franciaország. Páris, febr. 1. A senatus és a törvényhozótestület megválasztották felirati bizottmányaikat. A törvényhozó testület felirati bizottmányának Granier de Cassagnac lőn előadója.

Az „Opinion Nationale“, Napoleon herceg közlönye, nagy erélyvel lép fel azon kezdeményezés ellen, hogy Franciaországban legio alakítását a pápa számára, s ezt a szeptemberi szerződés megsértésének nyilatkoztatja. E közben a toborzások a pápai szolgálatra a franczia katonák közt nagy viszhangra találnak. Algirban, hol minden ezrednél kérdősködtek, hogy ki akar a pápai kormány szolgálatába lépni, a legnagyobb rész készenk mutatkozott a felbávást követni. Az idegen legio zászlóaljából, mely jelenleg Blidah ban szervezetetik, a hét kilencedrész kinyilatkoztatta, hogy kész rög-tön a pápa szolgálatába lépni. — A franczia had-test, mely még Mexikóban van, két hadosztály gyalogságból, két ezred lovasságból és megfelelő tüzérségből áll. Az északamerikaiak a Rio Grandénál nagy hadikészleteket tesznek. — Hire terjed, hogy Sarolta mexikói császárné Miksa császárt erőlyesen sürgeti, maradjon kitartólag minden körülmények között Mexikóban.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

406. 1866.

Másolat.

(54)

(2-3).

Hirdetmény.

Az erdélyi k. földterhermentesítési kötvényekhez kiadandó új szelvényekre nézve.

1866-ik évi Julius hó 1-én az erdélyi földterhermentesítési kötvényekhez mellékelt utolsó kamatszélvény lejárván, szükséges, hogy ezen kötvények új szelvényekkel láttassanak el.

Ezen új szelvények kiadását illetőleg a következő határozmányok juttatnak közütdomásra.

1.) Az új szelvények kiadása 1866 ik évi Julius hó 1-én kezdődik.
2.) A szelvények nem csak a Szobeni földterhermentesítési alappénztárnál, hanem Bécsben is a cs. kir. állam közpöntpénztár-II. ik osztályánál, (Államletti pénztár); továbbá a Linz, Salczburg, Grác, Klagenfurt, Laibach, Innsbruck, Prága, Brilun, Troppan, Göre, Triest, Parento, Lemberg, Krakó, Csernovicz, Buda és Zágráb városokban földterhermentesítési alappénztárakként működő ország fejedelmi, illetőleg tartomány pénztáraknál, végre a Temesvári cs. kir. őfőpénztárnál, a Posonyi, Sopronyi, Kassai cs. k. főpöntztáraknál és a N. Várad cs. kir. gyűjtőpöntztárnál, felvétehetnek.

3.) Ha az illető felek az 1866-ik évi Julius hó 1-sőtől szelvényeket a N. Szobeni levő földterhermentesítési alappénztárnál akarják felvenni, úgy erre nézve az eredeti kötvények ezen pénztárnál előmutatandók, s ez, ha a szelvények kiadása ellen semmi akadály fenn nem forog, maga fogja azokat helyegtelen átvételi bizonyítványokra kiszolgáltatni, s egyszersmind a megtörtént kiadást a kötvényeken láthatóvá tenni.

4.) Ha a szelvények a második szakaszban megjelölt többi pénztárak egyikénél vétetnek fel, úgy az 1866-ik Julius hó 1-én innen, az eredeti kötvények egy három példányban benyújtandó jegyzékénél fogva azon pénztárnál beadandók, melynek szelvények felvétele szándékoltatik. Ezen pénztár a kötvényekre a bejelentési záradékot rányomja, ezeket az illető felek visszaadja, s azután a szelvények átküldése végett a N. Szobeni levő földterhermentesítési alappénztár megtalálja, s ha semmi akadály nem forog fenn, a szelvényeket azoknak megjövetele után, az illető feleknek, az eredeti kötvények újból előmutatása, továbbá egy helyegtelen átvételi bizonyítvány beadása és az átküldésért, előilleték lefizetése mellett, mintán a kiadás a kötvényeken láthatóvá tétetik, kiadja.

5.) Az illeték minden küldésért a 15 kr. változhatlan alapdíjjal együtt, az árjegyzéki vitelér felében szabatik ki.

6.) Egyébiránt azon felek, kik a szelvényeket a Bécsi állam letétpöntztárnál (Singerstrasse Banképület) kívánják felvenni, megakot az utóbbinál az 1866-ik évi február hó 1-től aprilis hó végéig nyuló időszak alatt az eredeti kötvények és egy egyszerű jegyzék benyújtásával bejelenthetik.

Az ezen időszak alatti bejelentés a 4-ik szakaszánál említett illeték fizetésétől fel van mentve és a szelvények kiadása a fennebbi időszak alatt történt bejelentésekre nézve a eredeti kötvénynek s egy helyegtelen átvételi bizonyítványnak újból beadása mellett 1866-ik évi Julius hó 1-én kezdődik.

Ha a fenn említett három hónapokban a bejelentés meg nem történik, akkor az 1866-ik évi Julius hó 1-től fogva a 4-ik szakaszban felhozott határozmányok alkalmazandók.

6.) Azon kötvényeket illetőleg, melyek a bécsi kiváltságolt nemzeti Banknál vagy ennek fiókjainál elzalogosítva, vagy letéteményezve, a nemzeti Bank, illetőleg ennek fiókjai fogják az új szelvények kiadását eszközölni, ha a felek ehhez az iránt folyamodnak.

7.) Azon kötvényekhez tartozó szelvények megkapatására nézve, melyek árva bizottmányoknál és törvénykezési megtarás alatt vannak, szabályszerűleg az illető vagyon felügyelőkre bízatik, a kiknek az egyes szelvények a lejárási idővel kiadatnak, a letéteményezett kötvényeknek a szelvényves felvétele, illetőleg bejelentése végett, leendő kiadását eszközölni; s csak azon Erdélyben letéteményezett kötvényekre nézve melyeknek szelvényeit magok az azokat őrző hivatalok a lejárási időben beváltani szokták, kötelesek ezen hivatalok a szelvényeket megkapása végett, az eredeti kötvényeknek kiadása mellett a N. Szobeni földterhermentesítési alappénztárhoz fordulni.

8.) A jegyzékekhez szükséges nyomott iven az illető pénztáraknál ingyen adatnak. Az erdélyi kir. Udvari Koriátnokságtól.

NEM HIVATALOS.

(58)

(1-*)

Hirdetmény.

Nem is említve az országsterzte gyaktorta előfordult tüzesetek által áldozatul esett károsultak számát, csak azt hozzuk fel, hogy pár napok alatt a fővárosban Kolozsvárt, kétszéri tűz alkalmával, szinte többen károsultak.

Minél nagyobb az egyeseknél a szükség, fájdalom, a szerencsétlenség épen azokat szokta meglátogatni.

A családapa szép és szent kötelessége saját és övéi jövője biztosítása.

A tárgy valódi értéke biztosítása által, csekély kamát, mint biztosítási díj lefizetése által tőkét biztosít családjának a házfő.

A biztosítási díjak, a helyiségekhez alkalmazva, a lehetőleg jutányosabban számíthatnak fel.

A ki pedig évenkénti fizetés mellett hét évre biztosít, az egy egész éven át ingyen marad biztosítva.

A károk azonnali felvételét és kézpénzzel ki fizetését társaságunk idő halasztás nélkül eszközli, bizonyítja azt a mult évi szamos újár nagy tüzeset, a hol a társaság pár napok alatt 12000 ftot fizetett ki.

A tisztelt közönség kérikt biztosításaikat az imé következő társaság ügyünkéseinél fogatosítani:

Abrudbánya: Pongrátz Dénes.	Kolozsvár: Bisztereczky János.
Álfalu: Gál Elek.	Gál István.
Aisó-Komána: Pap János.	Mezey Izidor.
Aisó-Rákos: Józsa András.	Közép-Ajta: Borbély Lázló.
Alparét: Vajda Dénes.	Köröspatak: Gyöngyösi Ferencz.
Aranykút: Mózsá Sándor.	Lekenze: Soltész J.
Bágyon: Dali Ádám.	Magyar-Igen: Mohay Sándor.
Bánd: Bóér A.	Magyar-Lapos: Brenner Pál.
B. Hunyad: Hiry János.	Magyar-Régen: Szász István.
Baróth: Benedek Sándor.	Maros-Ludas: Szabó Samu.
Bethlen: B. nádý Dániel.	Maros-Ujvár: Sebestyén Aron.
Beszterce: Textoria Gusztáv.	Maros-Vásárhely: Jeney Albert.
Bezdéd: Válya Ferencz.	Magyar-Frát: Finta Samu.
Bodola: Kósa Sándor.	Mező-Záh: Kutasy Ferencz.
Bölön: Sebestyén Károly.	Mező-Szengyel: Csizsér Lajos.
Csapó: Kolozsvári Károly.	Mocs: Rohonczy Zsigmond.
Czege: Mátyás Zsigmond.	Muzsna: Hadházy József.
Csicsó-Keresztur: Torma Károly.	Nádos: Pogány Lajos.
Csik Szereda: Erős Elek.	Naszód: Deichent Frigyes.
Dézs: Róth Pál.	Nagy Honda: Moritz Sándor.
Dézsfalva: Kovács Dénes.	Nagy-Enyed: Ungerpeck Miklós.
Dicső Sz.-Márton: Szőnyi Ferencz.	Oláh-Lapos: Hauschild György.
Egerberg: Barabás István.	Ó-Torda: Osztián testvérek.
Erd.-Szt.-György: Albert Alajos.	Örményes: Mózes György.
Károly-Fehérvár: Matherny Emil.	Pókafalva: Márk József.
Galgó: Kászonyi Sándor.	Paszmos: Bihary Samu.
Gyergyó-Szt.-Miklós: Györfy Pál.	Retteg: Köblös István.
Gyalu: Soós Ferencz.	Sárvár: Boros István.
Hidalmás: Majthényi Ferencz.	Szamosujvár: Dajbukát János.
Héviz: Péterfi Sándor.	Székel-Keresztur: Vitályos testvérek.
Jaad: Fröhlm Tamás.	Szek: Érsek József.
Jára: Siménfalvi György.	Sepsi-Szt.-György: Sándor István.
Illyefalva: Révai Lajos.	Szerdahely: Bock Rudolf.
Kapnikbánya: Gruber János.	Teke: Varga Samu.
Kékes: Némethy Sándor.	Telek: Magyarosi Ferencz.
Kézi-Vásárhely: Császár Lukács.	Torockó: Koronka Antal.
Kis-Enyed: Pap Miklós.	Udvarhely: Solymosy János.
Korond: Nagy Sándor.	Vaja: Filep Albert.
Köröd-Szt.-Márton: Andrásy István.	Válaszut: Fülöp István.
Kolozsvár: Sallay István.	

Kolozsvárt, február 10. 1866.

Az első magy. ált. biztosító társaság Kolozsvári főügynöksége.

(61) (1-3)

Az „országos kertész társulat“

és az

„Első magyar kertész-gazdasági ügynökség“

Fiók magraktára Pestről.

Alóltártnak van szerencsékük értesíteni a t. cz. közönséget, miszerint a fennirt ügynökség fiók magraktárát az idén is bírják, honnan a legjeesebb bel- és külföldi, gazdasági és kerti veteménymagvak, mindennemű fák, szőlővesszők, dísz-növények, virág-hagymák, részint készletben hapatók, részint megrendelhetők, melyek ugyanazon árban kaphatók, mint a fenn nevezett pesti ügynökségé, tekintetbe véve a szállítási költség hozzáadását; a hol nyanyis a legbiztosabb csiraképes jó magvakért kereskednek.

Bátorkodunk e mellett a t. cz. gazdaközönséget arra figyelmeztetni, hogy áraink más magkereskedés árainál igen sok tárgyban 25. 50. és 100. perzenttel is olcsóbbak, mivel a fenn nevezett ügynökség nem a nyeresékesdi vágy, hanem egyedül csak azon ohaszt vezette Erdélyben e válatat felállítására, hogy nemcsak Magyar-de a testvér Erdélyország érdemes gazdaközönségének is illendő olcsóárban szolgálgasson, és a gazdaság érdekét előmozdítsa.

Árjegyzékekkel a jelen évre is díj nélkül folytonosan szolgálhatunk; minden nemű megrendeléseket elfogadunk bérmentes levelekben, a melyeknek pontos eszközölhetésére a korai megrendeléseket kikérve,

VAGYUNK TISZTELT!

TÓTH és SZABÓ,

mint a fenn nevezett társulat altügynökei.

Kolozsvárt Főter Fröhlich-ház 164. szám.

(59) (1-3)

Hasonbérlet.

Özv. Gyergyai Ferencné fejéridi birtoka jövő Sz. György naptól kezdődőleg hasonbérbe kiadó. Értekezhetni a tulajdonosnővel Kolozsvárt, nagypiac 454 sz.

(60) (1-3)

Torda mellett Aranyos-Polyán helységében, egy 18 mázas szesgyár 10-30 évre hasonbérbe kiadó, vagy örökáron eladó. Értekezhetni A. Polyánban lakó m. Dindár Dénes ural.

(35) (4-6)

Felhívás.

Az orsz. földterhermentesítési alapigazgatóságnak mult év oct. 14-ről 92 elnöki szám alatt kibocsátott hirdetményéből kitészik, hogy f. év. feb. 14-ig a végleges kárpótlás megnyerése végett új bejelentéseket kell beadni.

Ezen bár sok nehézséggel járó bejelentések megkésztését elláallom, hasonlólag ajánlkodom arra, hogy a t. cz. birtokosság még nem folyósított mindenemű kárpótlása kiadatattását eszközöljem, és pedig:

a.) Elvállalom a még kiadatlan végleges vagy dézma kárpótlás bejelentését.

b.) Elvállalom az oly urbécsot utáni kárpótlás bejelentését, melyek után eddig még kárpótlási előleget sem adtak.

c.) Elvállalom a már kiutalt, de ki nem vett és így elévült utalványoknak megújítását és legrövidebb idő alatti realisátatását.

Mindezeknél egy százalékért minden előlegezés nélkül az egésznek keresztül vitelét ígérem.

Ujabb erre vonatkozó hirdetések, arra indítottak, minden félreértést kiküldendő, bővebb magyarázást kinyilatkoztatni, miszerint én az egésznek keresztül vitele alatt nem csak a bejelentést és ezen üendő körüli eljárást, hanem minden igényt folyósítandó obligatiók kivételét és kézhez szolgáltatását is bele érttem.

Oly esetekben, ahol már a bejelentésnél, a várandó igény mennyisége meghatározható, a vételgösgült kívánatára előleg is adatik, minthogy ezen föltre nézve oly pénzfórássokkal állók összekötetésbe, a honnan előlegezést illő hason mellett nyerni tudok.

Azon esetben, a hol a fent irtak akár melyikére megbízást nyerekend, szükséges egy felhatalmazást hitelesítve beküldeni, hogy annak nyomán az illető nevében minden szükséges lépéseket megtehessek.

Kolozsvárt, janár hó 1866.

MEZEY IZIDOR.

(50) (2-3)

Eladó magló és anyakanczak.

Egy hét éves mén, sötét-pej 15 marok 3 hüvelyk magasságú, mely apja részről veszi eredetét a m. B. Bánffy József híres Dispesitől, anyja részről a m. B. Bánffy Dénes Szag-lanjától, továbbá: két hét éves sötét-pej esztőző anyja kancza eladó. A venni szándékozók értekezhetnek Dobokamegye M. Köblös helységében tulajdonosné Miske Istvánné Vajda Agnésznel.